

DWARSWEGEN

DWARSWEGEN

Beeldend werk van Adrie Krijgsman

een oeuvreoverzicht

© 2022 Adrie Krijgsman

Omslag voor : Adrie Krijgsman, schilderij uit de serie maskers

Omslag achter : Peter van der Weij, tekening

Uitgegeven bij Brave New Books

ISBN/EAN 9789464486049

NUR 646

www.adriekrijgsman.nl

Uit de serie Maskers, Oost-Indische inkt en acryl op linnen, 102 x 132 cm., 1990.

Inhoudsopgave

Voorwoord	8
Het voortgezette begin 1966-1980.....	10
De surreële landschappen	12
Time for a change	17
De richtingenstrijd	20
De wegen der vrijheid 1982-1995	24
Fundamenten	30
Eenvoud en complexiteit	32
Ronduit priapisch.....	40
Billen	42
Verlangen, vis en verval	44
Naar bewuste verrommeling en vervaging.....	48
... na eerder de opmars naar kleur en karakter	49
Maskers en gezichten 1990-1992.....	50
Abstract expressionistisch 1991.....	68
Wording 1991.....	76
Familieportretten 1992.....	80
Strafregels 1993.....	82
Kleur en karakter 1990-1994.....	88
... en dwarswegen richting zwartwit.....	94
Een pièce de résistance 1995.....	102
Dertien tekeningen 2000	104
Rode abstracties 2000-2001	110
Cronologisch 2000 + ...	114
Chronocratie.....	116
Diversen	117
Muurschilderingen 1994.....	118
Keramiek 1977-1985.....	122

Performances en concepten.....	126
Performances.....	127
Concepten.....	129
Installaties.....	130
Onderzoek naar Culturele Ontwikkeling 2000	131
In Afwachting 2002	132
Project Ontwikkeling 2003	133
Rien ne va plus 2011-2012	134
Grens 2016.....	135
Fotografie	136
Grafische vormgeving.....	140
Affiches - een selectie.....	141
Utnodigingen, flyers etc. - een klein selectie	146
Boekomslagen.....	151
Diversen.....	152
Logo's.....	153
Curriculum Vitae (kunstgerelateerd)	154
Opleiding en exposities	155
Opdrachten en diversen	156
Vervolg + Pers en stipendia	157
Dankwoord	158

Voorwoord

Ik liep al een tijdje rond met het plan om een bondig overzicht van mijn beeldende werk te maken, in boekvorm, want (analoge) foto's had ik van het meeste werk wel gemaakt, al waren ze niet geordend en lagen er vele vergeten en verstopt in allerlei enveloppen en mapjes, in dozen en kastjes. Alleen al het bijeenzoeken van die foto's was een forse hindernis om daadwerkelijk met dit boek aan de slag te gaan.

Het overzicht, zoals ik dat in eerste instantie in gedachten had, hoefde niet uitputtend te zijn, maar het zou wel een globale indruk van mijn beeldende ontwikkeling moeten geven. Uiteraard moest het zijn voorzien van niet zozeer de mooiste werken, maar wel van de meest karakteristieke werken, van de werken waar ikzelf het meest tevreden over was; werken die als een op zichzelf staand, uniek kunstwerk het meest interessant waren, of die als zodanig representatief voor een kantelmoment in mijn (beeldende) ontwikkeling konden worden gezien.

Zoals dat bij mij doorgaans gaat waren er altijd andere prioriteiten. Tot ik eind 2021 van twee kanten de vraag kreeg waarom ik niet eens een boek met een overzicht van mijn beeldende werk maakte. Van mijn poëzie waren er meerdere bundels, maar van mijn beeldende werk? Nada! Het was alsof plotseling een aantal vingers in dezelfde richting wezen.

Op dat moment gingen we net een nieuwe covid-19 lockdown in en dat gaf mij wat meer ruimte om aanbevelenswaardig thuiswerk te gaan verrichten. Dus meteen maar beginnen. Na het eerste begin kwam het collectioneren van eigen werk, want daar leek het op, eigenlijk pas echt op gang. Waarom alleen highlights belichten en niet een wat completer overzicht geven om daarmee de ontwikkeling in het werk beter te laten zien? Kortom, na een maandlang bijna dag en nacht zoeken (uit alle hoeken en gaten kwam - soms lang vergeten - kunst tevoorschijn), fotograferen, bewerken, uitlijnen en onder meer dit voorwoord schrijven, was alles gereed voor een proefdruk. Daarna werden nog enige correcties aangebracht. Et voilà le résultat!

Gedurende mijn hele kunstcarrière heb ik meestal in series gewerkt en dat was zeker het geval vanaf ongeveer 1990. Soms kwamen daarbij eerder gebruikte elementen nog eens terug, soms werd het totaal ander werk. Nu waren de jaren 1990-1995 onmiskenbaar mijn productiefste jaren, daar heeft het misschien ook mee te maken. Immers, als je niets produceert, dan ook geen series. Maar meer kenmerkend voor het serieel werken was het adagium dat ik hanteerde: waar je goed in bent moet je loslaten. Tenminste, als je vooruit wilt. Wanneer je blijft doorgaan met iets wat je voldoende onder de knie hebt verval je al snel in herhaling. Het leven is in mijn ogen te kort en te interessant om in herhalingen te blijven hangen, dus was het telkens tijd voor verandering. Je zou het ook een onderzoekende attitude kunnen noemen. Ik vergelijk het weleens met de kunsten van een goede kok, een gelauwerde specialist in boeuf bourgignon bijvoorbeeld, die wil ook niet zijn hele carrière één enkel gerecht op de menukaart hebben, maar variëren. Anders had hij evengoed een veredeld patatbakker kunnen worden. Hiermee wil ik niet beweren dat elke verandering van koers bewust gekozen wordt, want in die zin verschuil ik mij een beetje in de uitspraak van Nietzsche over filosofen, namelijk dat het bewuste denken van een filosoof in het verborgene vooral door zijn instincten wordt geleid en in bepaalde banen gedrongen, dat het 'bewust-zijn' in een beslissende zin aan het instinctieve is tegengesteld.* Eenzelfde stellingname kun je mijns inziens, en misschien wel in sterkere mate, innemen ten opzicht van beeldend kunstenaars.

* Friedrich Nietzsche, Voorbij goed en kwaad, [3]

Mijn werk heeft nooit monumentale afmetingen aangenomen; enkele muurschilderingen niet meegerekend is het nooit groter geworden dan ongeveer 1,5 x 2 meter. In het algemeen is de artistieke en inhoudelijke kwaliteit van een kunstwerk natuurlijk belangrijker dan het formaat, maar dan neemt niet weg dat ik, achteraf, zeker bij de puur abstracte werken, graag een groter formaat had gezien. Het is indrukwekkender en heeft meer impact op de beschouwer. Ik had echter nooit de beschikking over een ruim atelier. Dat zou ik, achteraf, als een excuus kunnen aanvoeren. Immers, vrijwel alles in het leven is proportioneel, blijft in een kleine (bekrompen, kleindenkende) omgeving klein, wordt in een grote omgeving groot, of het nu kunstwerken, ambities of ideeën betreft.

Na de productieve schilderjaren 1990-1995 kwam er bij mij een nieuwe geliefde in beeld, verhuisde ik naar Assen en viel de kunstproductie grotendeels stil. Ik conformeerde mij aan de nieuwe omgeving en wijdde mij enkele jaren aan het verbouwen van een huis; naast tuinieren en het bezoeken van rommelmarkten een van de meest beoefende provinciale hobby's. Ongeveer tegelijkertijd rees bij mij de vraag: wat moet ik met al die ruimte opslokkende schilderijen? Was er überhaupt niet al genoeg kunst in de wereld? En dan ook nog eens kwalitatief betere kunst dan ikzelf maakte. Wat kon ik nog toevoegen aan het werk van Francis Bacon, Jackson Pollock, Georg Baselitz of Anselm Kiefer, om maar een paar grootheden te noemen.

Nadat rond de millenniumwisseling mijn geliefde in een onbegrepen mentale Klimawandel verdwenen was kwam de kunstproductie weliswaar bij vlagen even terug, maar hield ik mij meer bezig met werkzaamheden 'om den brode', met mijn nog niet zolang daarvoor opgerichte Antiquariaat en niet veel later tevens met organisatorische werkzaamheden voor kunstenaarsinitiatief DeFKa, het Departement voor Filosofie en Kunst in Assen.

Van beeldende kunst-'productie' was ik nu overgestapt naar kunst-'organisatie'. Hoewel ik bij vlagen dus nog wel beeldend werk maakte (op papier, installaties) richtte ik mij, naast de andere werkzaamheden, steeds meer op het schrijven van boeken, vooral poëzie, een bezigheid waarvan het resultaat in elk geval minder ruimte in beslag nam dan schilderijen. Het was geen desperate stap vanwege een painter's block, maar was een mede door praktische omstandigheden ingegeven, bewuste keuze; een verandering zoals ik er al vele had doorlopen, onder het al eerder genoemde adagium: waar je goed in bent moet je loslaten. De in een bedaarde dialectiek bereikte eenzijdige - en daarmee tevens een-tonige - ontwikkeling, het rechtstreekse traject naar een einddoel, is niet de mijne. Ik ben meer van de dwarswegen!

Adrie Krijgsman

Het voortgezette begin 1966 - 1980

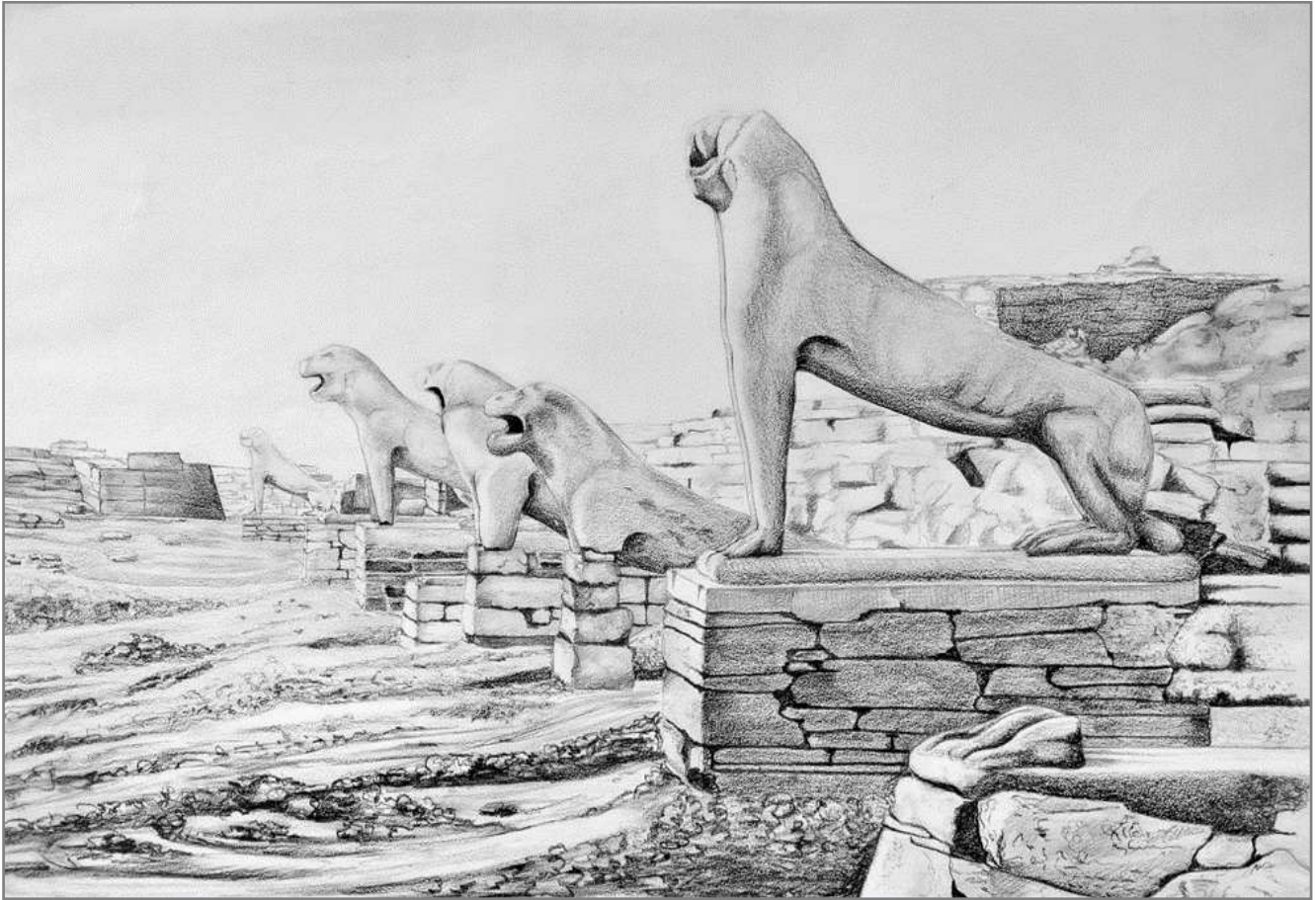
Bij een drastische zolderopruimactie van mijn ouders werd mij de vraag gesteld wat ik met mijn kindertekeningen wilde doen. Ik had kort daarvoor het ouderlijk huis verlaten en had als elke adolescent wel andere dingen aan mijn hoofd dan die kindertekeningen. Deze (tijdelijke) desinteresse heeft er toe geleid dat mijn kindertekeningen niet bewaard zijn gebleven. Maar de 'kunst'-productie ging na enige naschoolse jaren wel voort. Onderstaand een paar voorbeelden van een nieuw begin naar het latere werk. Dat begon in 1966 in het Deense Kopenhagen, tijdens een werk/winterpauze in een monsterfietstocht. Het zijn nu, achteraf, in mijn ogen nogal keurige en knullig aandoende tekeningen met kleurpotlood. Later maakte ik ook wel landschapsschilderijtjes. Geschilderd met gouache op klein formaat papier, want ik had daar, in een studentenhostel, slechts zeer beperkte mogelijkheden.

Tijdens het verblijf in Kopenhagen leerde ik de Noorse kunstenaar Bjørn Traaholt kennen en hij heeft mij gestimuleerd om een kunstopleiding te gaan volgen. Mede dankzij hem heb ik dat ook gedaan, al ging er nog enige tijd overheen en werd het niet in Kopenhagen, wat mijn oorspronkelijke bedoeling was, maar in Rotterdam.

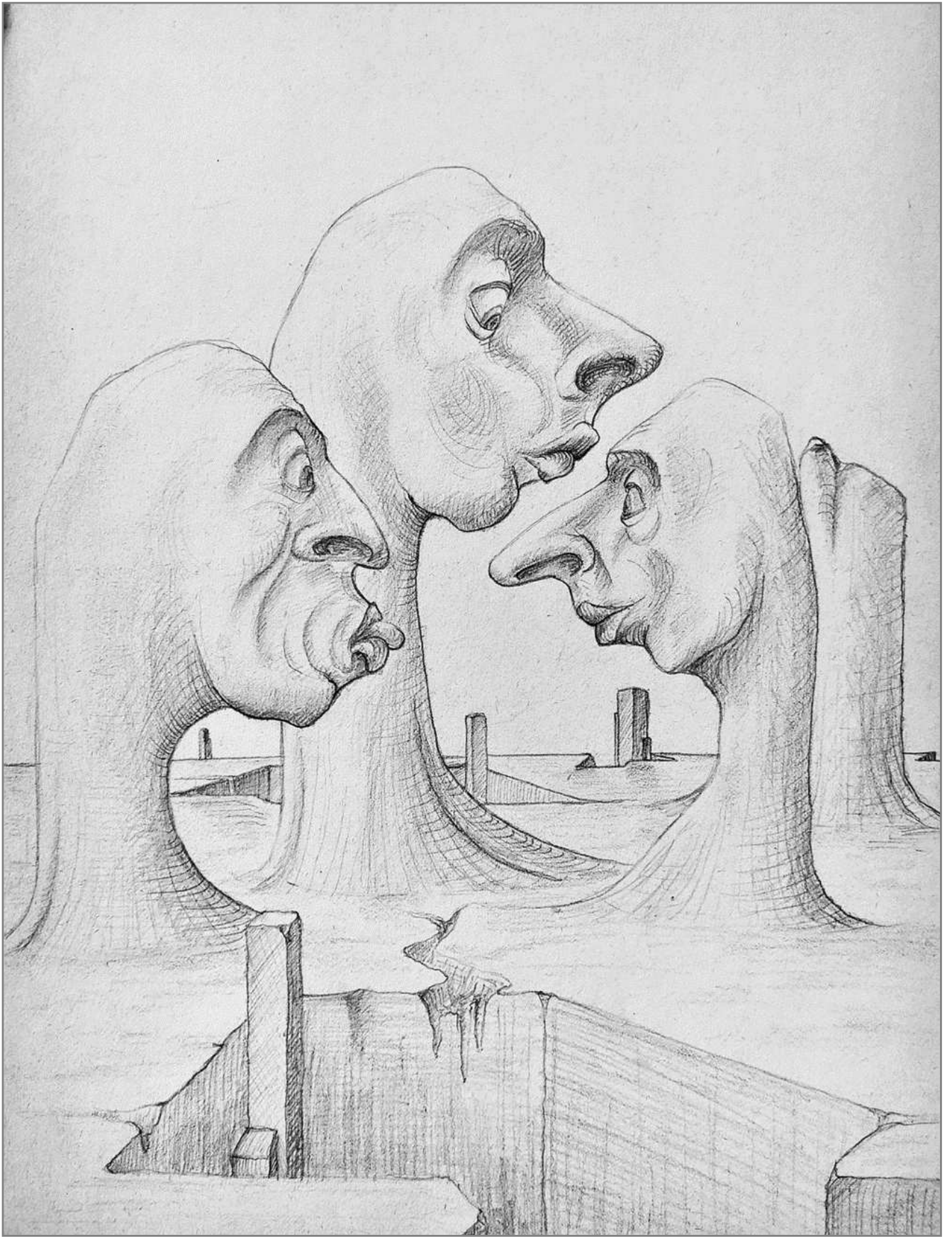
Twee tekeningen z.t. kleurpotlood op papier. Onder: schilderwerkje z.t. gouache op papier, 1966/67.

De surreële landschappen

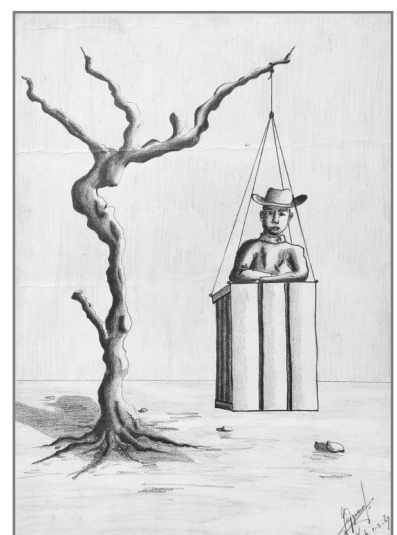
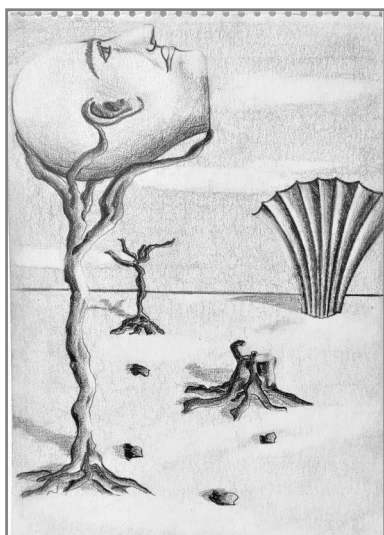
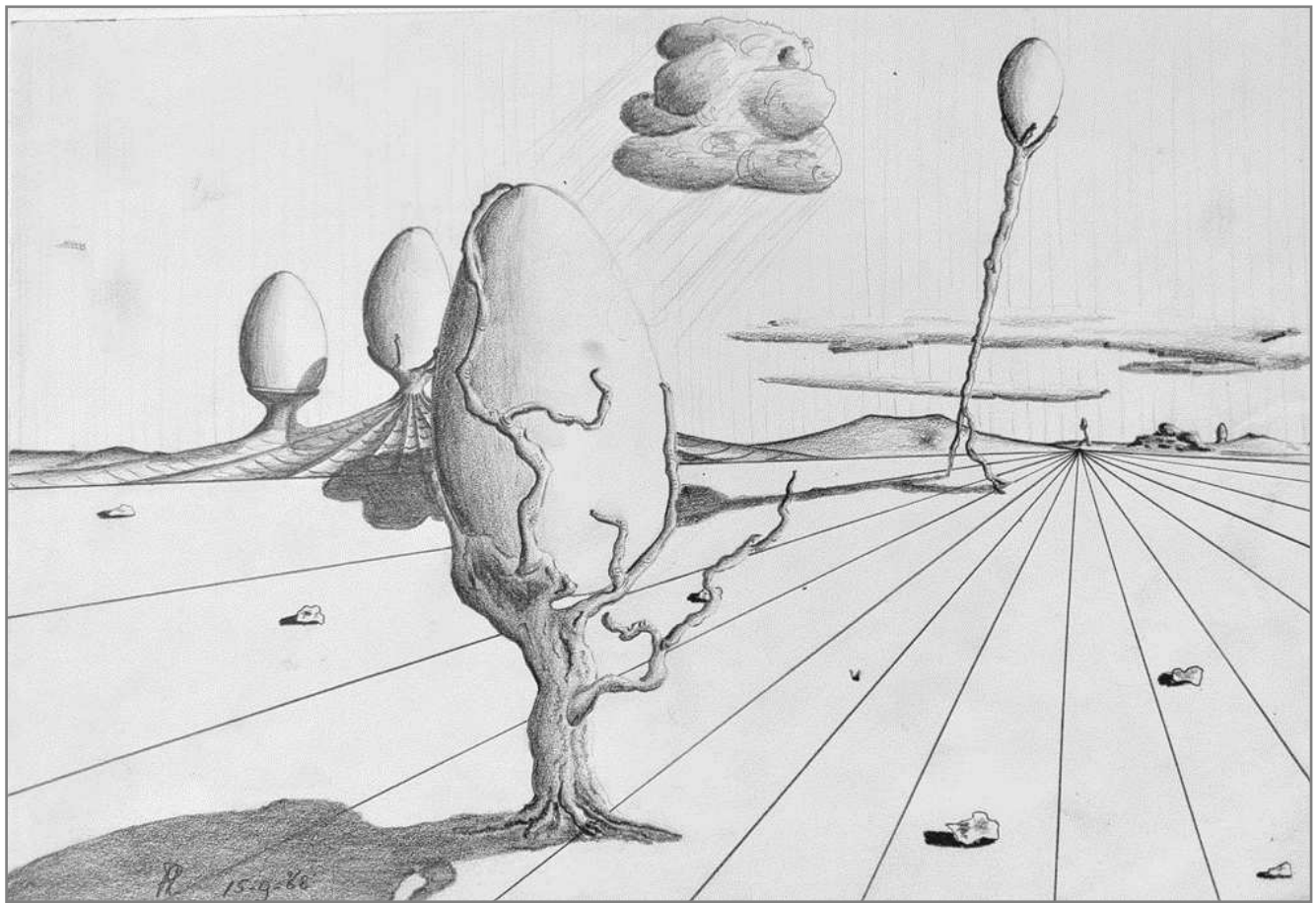

Weer teruggekeerd in mijn geboortestad Rotterdam, in een verwaarloosde woning drie hoog achter op de West Kruiskade, begon het werk al snel surrealistisch te worden. Eerst voornamelijk met tekeningen van grotendeels lege landschappen, die vervolgens werden doorontwikkeld tot ik deze manier van tekenen wel onder de knie dacht te hebben en het voor mijzelf niet meer interessant was.

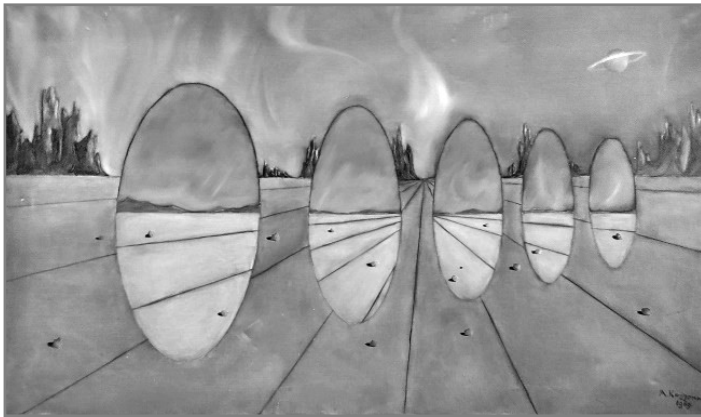
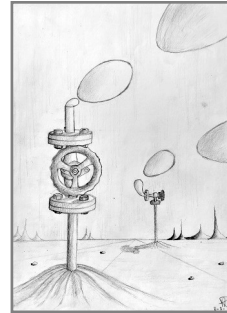
Potloodtekening op papier, z.t. 44 x 29 cm.

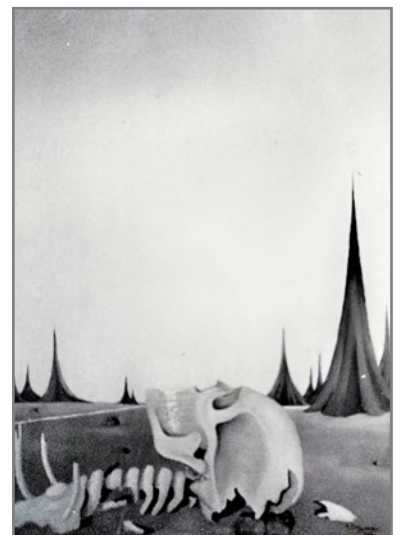
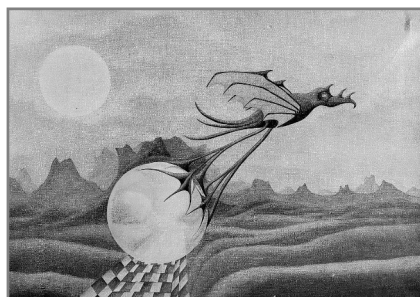
Potloodtekening op papier, z.t. 30,5 x 41 cm., ca. 1970.

Boven: Potloodtekening op papier, z.t. 30 x 21 cm, 1968. Onder idem, op kleine formaten, 1968/69.

Geleidelijk maakten de tekeningen van deze surreële landschappen plaats voor schilderijen. De eerst nog vrij luchtige thematiek leek daarbij ook zwaarder te worden.

Boven: potlood op papier, klein formaat. Onder: olieverf op linnen, links en rechts 60 x 80, midden 87 x 61, 1969-1972.

Boven: olieverf op doek, z.t. 61 x 71 cm., 1969. Onder: olieverf op papier, 54 x 42 cm. ca. 1970.